

جادو پول و بانک

نقد و نظر گروه‌ها و شخصیت‌های متخصص و برجسته کشور
در حوزه ارزش‌ها، ضرورت‌ها و چالش‌های «پول و بانک»
در نظام اسلامی

پژوهش، گفت‌وگو و تنظیم: روح‌الله احسانی

سرشناسه	: احسانی، روح‌الله، ۱۳۵۷-
عنوان و نام پدیدآور	: جادوی پول و بانک: نقد و نظر گروه‌ها و شخصیت‌های متخصص و برجسته کشور در حوزه ارزش‌ها، ضرورت‌ها و چالش‌های «پول و بانک» در نظام اسلامی/پژوهش، گفت‌وگو و تنظیم روح‌الله احسانی.
مشخصات نشر	: مشهد: انتشارات کتابداران، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۲۸۷ ص.: مصور؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
شابک	: ۵-۲۴-۷۶۹۱-۶۲۲-۹۷۸ : ۱۲۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
عنوان دیگر	: نقد و نظر گروه‌ها و شخصیت‌های متخصص و برجسته کشور در حوزه ارزش‌ها، ضرورت‌ها و چالش‌های «پول و بانک» در نظام اسلامی.
موضوع	: مجتهدان و علما -- دیدگاه درباره پول
موضوع	: 'Ulama -- Views on money'
موضوع	: مجتهدان و علما -- دیدگاه درباره بانک و بانکداری
موضوع	: 'Ulama -- Views on banks and banking'
موضوع	: پول -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	: Money -- Religious aspects -- Islam
موضوع	: بانک و بانکداری -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	: Banks and banking -- Religious aspects -- Islam
رده بندی کتب	: BP ۵۵/۲
رده بندی دیویی	: ۹۹۶/۲۸۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۰۰۵۵۵۵۵۵
اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیبا	

انتشارات کتابداران

جادوی پول و بانک

نقد و نظر گروه‌ها و شخصیت‌های متخصص و برجسته کشور در حوزه ارزش‌ها، ضرورت‌ها و چالش‌های «پول و بانک» در نظام اسلامی

تهیه و تنظیم: روح‌الله احسانی

ناشر: کتابداران - مشهد (میرزایی ۰۹۱۵۹۱۵۳۰۶۸)

مشاور فنی و امور چاپ: استودیو هنری کتابداران

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد توبت چاپ: اول/ ۱۳۰۰

شابک: ۵-۲۴-۷۶۹۱-۶۲۲-۹۷۸ قیمت: ۱۲۰ هزار تومان

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ است.

۱ نخست نوشت

۳ بخش اول. نامه سید جمال به میرزای بزرگ

۱۱ بخش دوم. گفت و گو با شیخ عمران نزار حسین

بردگی ملت‌ها، حاصل نظام اقتصادی ربوی جهانی / مرگ دلار پیشتر شروع شده است / کوهی از طلا، به نام نفت / جنگ اعراب و اسرائیل به خاطر دلار بوده است / ایران تنها کشوری است که می‌تواند مردم را از «گوانتاناموی پولی» جهان نجات دهد / نظام پولی ظلم‌آمیز قلب همه مشکلات ماست / نظام بانکی با شرایطی می‌تواند پابرجا بماند / بازگشت به ایده بنگاهداری بانک‌ها، پس از چهارده تجربه ناموفق، صحیح نیست / گام اول در رهایی بانک‌ها، فتوای

بخش سوم. ایرج توتونچیان، عضو کمیته تدوین قانون بانکداری بدون ربا در سال

۱۳۶۲: قانونی که ما تدوین کردیم هرگز عملیاتی نشد ۲۵

بخش چهارم. آراء مرحوم آیت الله محی الدین حائری شیرازی ۲۷

ضمیمه، پول اسلام: یادداشتی از مرحوم آیت الله حائری شیرازی

بخش پنجم. آراء دکتر حسن سبحانی ۵۱

معرفی اجمالی / گفت و گوی اول. ربا زنده است تا بانک متعارف زنده است ۵۳

گفت و گوی دوم. می پرسند مگر می شود بانک نداشت؟ بله می شود ۸۱

ضمیمه. حسن سبحانی «نظام بانکی» را به محاکمه کشید + متن دادنامه ۹۱

مقدمه / برشی از نظام بانکی کشور / هژمونی قانون اصلاحات ناپذیر / سیاست پولی / پدیده

بدهی های بانکی / تأمل در موضوعیت خلق پول / نظارت / افسانه ارزش پول ملی / تغابن

جایگزینی خرف بالعل / اقتصاد و فرهنگ متحیر

بخش ششم. آراء دکتر حسین صمصامی ۱۱۹

گفت و گوی اول. بانک، اسلامی نمی شود: انگار کن «ذبح اسلامی خوک»

گفت و گوی دوم. طبابت دوار در حوزه بانکداری بدون ربا ۱۳۳

آثار ربا در آیات و روایات / نقد آثار ربا از منظر اقتصاد کلاسیک / شاه کلید نجات، دفع

رباست / رباخوار دیوانه / چپستی بانکداری متعارف / دیدگاه های شهید صدر / ساختار تجهیز

منابع بانک های ایران / ساختار تجهیز منابع / ساختار تخصیص منابع / مقایرت قراردادها با

عمل / ساختار تخصیص منابع؛ در اجرا / بانک تجاری اصلاً فعالیت واقعی بلد نیست / الگوی

مطلوب / مبنای اصلی الگوی مطلوب، تفکیک فعالیت‌ها / بانک قرض‌الحسنه / شرکت‌های سرمایه‌گذاری / شرکت سرمایه‌گذاری، بانک نیست / مسیر تأمین سرمایه برای شرکت‌های تأمین سرمایه / شرکت تأمین سرمایه، مختص بنگاه‌های بزرگ و متوسط خواهد بود / مفاهیم پایه این شرکت‌ها / صکوک / شرکت لیزینگ / ساختار تجهیز و تخصیص منابع در لیزینگ‌ها / سؤالات پیرامون کلیات الگو

گفت‌وگوی سوم. نقد طرح بانکداری مطرح در مجلس - ما مرده و شما زنده: از طرح بانکداری مجلس چیزی در نمی‌آید / ۱۰ سال بعد باز می‌بینیم بانک‌ها ربوی است ۱۹۹

بخش هفتم. نقد طرح بانکداری مجلس توسط جمعی از اساتید علوم اقتصادی ۲۲۲

طرح مجلس استقلال بانک مرکزی را با دیکتاتوری رئیس بانک مرکزی یکی دانسته است / بانکداری اسلامی در ساختار فعلی اقتصاد ما محقق نمی‌شود / تکاثر ثروت برای صاحبان ثروت ریشه اصلی عدم اسلامی شدن نظام بانکی است / بانک و بانکداری ما بر پایه نظام سرمایه‌داری بوده نه بر اساس موازین اسلامی / بند ۶ ماده ۱۱ خلاف قانون اساسی است / بند ۷ ماده ۱۱ بانک مرکزی را به یک بنگاه تبدیل کرده است / این طرح دارای اشکالات نگارشی نیز هست / نظام بانکداری و عملکرد آن منحرف شده است / در طول دوره ۳۶ ساله عملیات بانکی، ربا تعریف نشده است / استقلال بانک مرکزی به معنی ایستادگی در برابر بی انضباطی مالی دولت است / چهار نکته اصلی در طرح جدید باید مورد توجه قرار گیرد / نظام اقتصادی کشور بیشتر از نوع نظام سرمایه‌داری مالی است / این طرح علاوه بر حل نکردن چالش‌های قبلی مشکلات

جدید ایجاد می کند / در این طرح هیچگونه تغییر ساختاری دیده نمی شود / ریشه مشکلات ربوی، در ساختار بانک است که راه حلی برای آن ارائه نشده است / ضوابط و چارچوب های عقد مرابحه در نظام بانکی رعایت شود / در این طرح بنگاهداری ممنوع و حتی محدود نشده است / در این طرح برای حذف ربا سازوکاری مشخص نشده است. نمایندگان مجلس به این طرح رای ندهند / ساختار بانک مرکزی باید متناسب با بانکداری اسلامی طراحی شود / آثار مخرب سیاسی، اقتصادی و اجتماعی نتایج وجود اندیشه های باطل در سیستم بانکی است / در این طرح شاخصه های بانکداری اسلامی وجود ندارد / طراحان از جلسات نقد طرح بانکداری استفاده کنند / نرخ های بهره پولی نزدیک به صفر تضمین کننده کارایی و بهینگی در خلق پول و اعتبار از هیچ مشکلات فعلی در این طرح بی پاسخ مانده است / در این طرح مزیتی نسبت به وضعیت فعلی وجود ندارد / طراحان به آثار و تبعات اقتصادی مسئله اعتبار بانکی جاهل و یا غافل اند / رئیس بانک مرکزی و معاونان از مصونیت قضایی برخوردارند

بخش هشتم، آراء غلامرضا مصباحی مقدم ۲۳۹

نقد بدیع عضو شورای فقهی بانک مرکزی به اساس «ساختار بانک» / مصباحی مقدم:

قطعاً ربوی می دانم

موضوع شناسی «پول» / ماهیت پول الآن با نیم قرن قبل متفاوت است

بخش نهم. آراء حجت الاسلام احمد حسنی، استاد فقه اقتصادی سطح عالی حوزه:

علمیه ۲۵۹

منابع و مآخذ فارسی ۲۷۱

نخست‌نوشت

یکی از رهیافت‌های مهم و مؤثر برای نیل به حقیقت، گفت‌وگو و تعامل با اندیشمندان و صاحب‌نظران در مسأله مورد پژوهش است؛ چنان که متودهای روزآمدی در این زمینه ابداع شده و در کشورهای پیشرفته به کار گرفته می‌شود. در این میان «گراندد تئوری» یا نظریه داده‌بنیاد^۱، یکی از پرچامه‌های کارآترین متودها به شمار می‌رود که در این تحقیق از آن بهره گرفته شده است.

با این رویکرد، طی ۶ سال تمرکز بر این پرونده، توفیق این حاصل شد که با کارشناسان پرشماری که در نحله‌های گوناگون فکری که در حوزه پول و بانک حرفی برای گفتن داشتند، نشست‌ها و گفت‌وگوهای مبسوطی انجام شود. از طراحان طرح جدید بانکداری مجلس، آقایان حسین‌زاده بحرینی، مصباحی‌مقدم و مرحوم موسویان، تا چندین تن از اساتید حوزه مانند مرحوم حائری شیرازی، آیت‌الله خاتمی خوانساری و حجت‌الاسلام والمسلمین حسینی، تا طراحان قانون بانکداری بدون ربا مانند دکتر توتونچیان، و تا اساتید دانشگاهی صاحب‌نظر در حوزه اقتصاد اسلامی

۱ - Grounded Theory یا نظریه داده‌بنیاد یک ابزار پژوهش کیفی است. این متود عموماً جهت شناخت موضوعات مبنایی و زیربنایی به کار گرفته می‌شود. گراندد تئوری اولین بار در سال ۱۹۶۷ توسط دو جامعه‌شناس به نام‌های بارنی گلیسر و آسلم استراوس معرفی شد. در این روش بار اصلی جمع‌آوری اطلاعات و داده‌ها بر عهده انواع مصاحبه است.

مانند دکتر حسن سبحانی، دکتر پرویز داوودی و دکتر حسین صمصامی و اندیشکده‌هایی که بر نهادسازی پول اسلامی تمرکز داشتند، و نیز حتی برخی اندیشمندان حوزه پول و بانک اسلامی در خارج کشور، مانند شیخ عمران نزار حسین آمریکایی تبار در دایره نقد و نظر ۶ساله ما حضور داشتند.

تقریباً همگی این گفت‌وگوها، رفت‌وبرگشتی بوده و عموماً جلسات متمادی به درازا کشیده است. آراء طیف‌های متنوع و متکثر صاحب‌نظران - از کسانی که اساس حیات بانک را با ربا آمیخته می‌دانند تا کارشناسانی که منکر امکان ربوی بودن فعالیت‌های بانک هستند - در این پرونده وجود داشته، اما البته بسیاری از آنها، اغلب به دلیل ملاحظات که مصاحبه‌شونده داشته، و برخی نیز به دلیل اشکالات مبنایی وارد بر مصاحبه‌شونده، مجال انتشار عمومی پیدا نکرده است.

وجیزه پیش رو، گزیده‌ای از این گفت‌وگوها را پیش روی خواننده گرامی قرار می‌دهد، تا در مجلدی منسجم، منظومه‌ای از تفکرات اندیشمندان صاحب‌نظر این حوزه را به دست دهد.

همینجا لازم است از تشکر و قدردانی خود را از برادران روشن ضمیر و اساتیدم در مؤسسه مطالعاتی احیای ایران کمالن فاخر اسلامی ایرانی، بخصوص آقایان دکتر رضا حقیقی و دکتر محسن مهدی‌پور، همچنین مسئولان محترم خبرگزاری معظم تسنیم جناب آقایان دکتر حمید مقدم‌فر، حاج حمید قلی‌زاده و صمد حسن‌نیا، و نیز جناب آقای دکتر احمد توکلی، مؤسس، و نیز جناب آقای بیژن مقدم، مدیر جامعه خبری تحلیلی الف، ابراز نمایم. این تلاش فرسایشی و پردغدغه، بدون توجه و دید بلند این عزیزان به ثمر نمی‌نشست. همچنین بی‌تردید اساتید و دانشمندانی که با لطف بی‌دریغ خود - معمولاً در چندین جلسه بحث و فحوص علمی و گاه طی چندین سال به صورت مداوم - این بنده را تحمل فرمودند، در طی این مسیر نقشی مهم ایفا کرده‌اند.

روح الله احسانی

اردیبهشت ۱۴۰۰